

Huvudman

Askersunds kommun
kommun@askersund.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Sjöängsskolan i Askersunds kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 6 december 2023

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Askersunds kommun att senast **den 2 september 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brist rörande studiehandledning på modersmålet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Askersunds kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Askersunds kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på sitt modersmål ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov. (3 kap 12 § skollagen samt 5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185])

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra studietid, övergripande kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck, frånvaro, anmälan till rektorn samt åtgärdsprogram.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:5520) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2023 genomfört en tillsyn av Sjöängsskolan i Askersunds kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisningens innehåll och omfattning, övergripande kunskapsområden, studiehandledning på modersmålet, frånvaro, extra anpassningar och anmälان till rektorn, särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram samt skolans arbete för att skapa studiero.

Skolinspektionen har den 6 december 2023 beslutat att förelägga Askersunds kommun att senast den 6 mars 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande extra studietid, övergripande kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck, studiehandledning på modersmålet, frånvaro, anmälan till rektorn samt åtgärdsprogram.

Askersunds kommun har den 6 mars 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet samt kompletterande uppgifter den 5 april och den 23 april 2024.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Askersunds kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att lärare i svenska som andraspråk och lärare i förberedelseklass identifierat nio elever som har behov av studiehandledning på modersmålet. Av huvudmannens redovisning framgår att samtliga elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges detta, förutom en elev där skolenheten inte lyckats hitta någon studiehandledare. Detta avser studiehandledare i språket thai.

Av kompletterande redovisning från huvudmannen den 5 april och den 23 april 2024 framgår att rektorn följt skolenhetens rutin för när aktuell språkkompetens inte finns att tillgå inom rektorns organisation enligt följande; 1. Efterfrågan från

rektor till rektorskollegor på rektorsträff alternativt via digital kommunikation. 2. Frågan tas upp på ledningsgrupp med skolchef som har tillgång till digitalt nätverk mellan Sydnärke-kommunerna för att samarbeta kring studiehandledare. 3. Extern annons för att ansöka om ny studiehandledare till aktuell skola.

Av kompletterande redovisning framgår vidare att studiehandledare på modersmålet thai utannonserades externt under vecka 15 och att biträdande rektor även har varit i kontakt med ansvarig på gymnasieskola i Hallsbergs kommun för att efterfråga studiehandledning på modersmålet thai, men utan framgång. Huvudmannen har utifrån de åtgärder som vidtagits inte kunnat tillgodose elevens behov av studiehandledning på modersmålet thai.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet. (3 kap. 12 i § skollagen)

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åt-skilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av de uppgifter som huvudmannen redovisat bedömer Skolinspektionen att det fortfarande finns brister i skolans och Askersunds kommuns arbete avseende studiehandledning på modersmålet. Studiehandledning på modersmålet är en rättighet för en elev som behöver det. För den enskilde eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för eleven att nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen även om eleven inte klarar att följa undervisningen på svenska. Att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte erbjuds detta innebär att alla elever inte ges samma möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Bristen medför att samtliga elever som är i behov av sådan handledning inte får sina behov tillgodosedda.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Askersunds kommuns verksamhet vid Sjöängsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehundledning på modersmålet. Det finns därför skäl att förelägga Askersunds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att eleverna i särskild undervisningsgrupp från och med vecka 45 läsåret 2023/2024 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid om minst två timmar per vecka.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden. (10 kap. 5 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Övergripande kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn den 8 januari 2024 gav samtlig personal information om hedersrelaterat våld och förtryck, och den 13 februari 2024 genomfördes ett seminarium inom området för elevhälsans representanter.

Vidare framgår att all skolpersonal den 29 januari 2024 deltog i framtagandet av en gemensam plan för hur kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck ska behandlas i olika ämnen och årskurser. Av inskickad plan för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck framgår att området kommer behandlas i följande ämnen och årskurser; Biologi i årskurs 8, religion- och samhällskunskap i årskurs 7-9, engelska i årskurs 7-9, svenska i årskurs 7-9, idrott och hälsa i årskurs 7-9 samt i praktiska ämnen som hemkunskap, bild, slöjd och musik i årskurs 7-9.

Rättslig reglering

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja elevers hälsa och välbefinnande

samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. (Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag)

Av läroplanen för grundskolan framgår vidare att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om området sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck (Lgr 22, 2.2 Kunskaper).

Av läroplanen för grundskolan framgår också att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen (Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att information om skolans rutiner och skollagens krav rörande att anmäla och utreda elever med upprepad eller längre frånvaro har getts till samtlig skolpersonal den 9 januari 2024. Rektorn har, tillsammans med representanter från elevhälsan, också tagit fram tydligare rutiner för att systematiskt kunna följa upp elevernas frånvaro, samt en blankett för att lärare ska kunna informera rektorn om elever med upprepad eller längre frånvaro.

Skolan har upprättat en förteckning över vilka elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Enligt förteckningen framgår att 15 elever bedömts ha upprepad eller längre frånvaro. Av förteckningen framgår när en frånvaroutredning har startats och slutförts, förutom i de fall där det bedömts obehövt. Därtill framgår av förteckningen att frånvaron är anmäld till huvudmannen och vilka åtgärder som vidtagits för att komma tillrätta med frånvaron. Av huvudmannens redovisning framgår att skolsocialt-team och kuratorn genomfört frånvaroutredningarna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår även att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga

insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § andra stycket skollagen).

Av skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning (7 kap. 2 och 3 §§ skollagen).

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet kring att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182, s. 56).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att lärare, den 9 januari 2024, informerats om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn när de befarar att en elev, trots extra anpassningar, inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas samt skolans rutiner och blanketter för arbetet med särskilt stöd.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att samtliga lärare informerat rektorn om vilka elever som, trots extra anpassningar, befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Av inkommen förteckning framgår att skolan identifierat 46 elever som befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd getts i form av extra anpassningar.

Av huvudmannens redovisning framgår att en ny blankett har tagits fram för uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Av inskickade åtgärdsprogram framgår numera när åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem eller vilka som är ansvariga för uppföljningen respektive utvärderingen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befäras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges 1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, 2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller 3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Anna Åhman Lundberg. Utredaren Victoria Eriksson har varit föredragande i ärendet.